

Formulář hodnocení bakalářské práce

Název práce: Proměny cisterciáckého řádu ve 13. století: Působení kláštera Vyšší Brod pod patronací Rožmberků

Autor práce: Aneta Dumková

Posuzuje: Mgr. František Novotný, Ph.D.

(Označte tučně)

Vedoucí	Oponent
----------------	----------------

1. Formální a jazyková stránka: Celkem 45 b

I. Formální práce se zdroji¹: Celkem 15 b

a) Kvalita odkazování: Formální správnost a konzistence poznámkového aparátu, správnost a vhodnost umístění odkazů v hlavním textu.

Max bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
--------------	--------------------

b) Formální správnost seznamu pramenů a literatury, jeho konzistence s literaturou v práci citovanou (nic nechybí ani nepřebývá).

Max bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
-------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Práce se zdroji je na vysoké úrovni a přesahuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Autorka nejen, že pracovala s poměrně velkým množstvím vhodně zvolené literatury i primárních pramenů, ale především prokázala vysokou míru porozumění literatuře. A to i v případě typů literatury, jejíž studium není v rámci oboru religionistika příliš časté – typicky šlo o studie věnující se majetkovým, politickým a právním rozměrům středověké společnosti. Zvláštní ocenění pak zaslouží shrnutí a parafráze pasáží z latinských pramenů, do nichž se autorka práce pustila a poradila si s nimi na výbornou. Je zřejmé, že autorka daným úsekům textu porozuměla detailně, nejen na úrovni hrubého rozpoznání smyslu textu. Zde je třeba zdůraznit, že latina díla *Exordium magnum cisterciense* není zdaleka triviální a porozumět jí takto dobře je na úrovni bakalářského studia vynikající výkon.

II. Jazyková a kompoziční stránka práce: Celkem 20 b

¹ Je-li hodnocení této sekce 0 bodů (typicky, když práce vykazuje zřejmé rysy plagiátorství), hodnotí se celá práce jako nevyhovující).

a) Dodržení náležitostí akademického jazyka; stylistická stránka práce; vhodnost a výstižnost používaných formulací: 10 b

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 9
---------------	-------------------

b) Kompoziční stránka: Soudržnost, plynulost a sledovatelnost textu na úrovni vět, odstavců i větších celků².

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
---------------	--------------------

Slovní zdůvodnění

Po stránce jazyka a kompozice je práce vynikající. Autorka prokázala nejen vysokou slohovou úroveň psaní obecně, ale také výborné osvojení odborného stylu, včetně terminologie specifické pro humanitní a zejména historicko-vědné disciplíny. Bylo by možné poukázat na velmi drobné možnosti zlepšení. Např. papežské jméno, které v latině zní *Paschalis*, se v češtině obvykle zapisuje jako Paschal, nikoliv Pascal (s. 12). U slovního spojení „láska *caritas*“ (s. 16) by bylo možné, nejspíše v poznámce pod čarou, stručně nastínit středověce-teologický význam pojmu *caritas* coby altruistické lásky k Bohu a k bližnímu a jedné ze sedmi hlavních ctností v klasifikaci Řehoře Velikého – aby bylo čtenáři jasné, jak se *caritas* liší např. od erotické lásky. To jsou ale jednotlivé drobnosti, které práci jako celku nijak neubližují.

Ohledně kompoziční stránky je třeba vyzdvihnout, že autorka práce v úvodu předestírá, jakou má text strukturu, a následně je tuto logickou strukturu možné bez obtíží sledovat. Tomu napomáhají i krátká uvození obsahu jednotlivých kapitol, jimiž kapitoly začínají a které ulehčují čtenáři orientaci v argumentační lince práce.

III. Formální úprava: Celkem 10 b

a) Větná skladba a gramatika (vč. Diakritiky a interpunkce).

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

b) Úprava (členění textu na odstavce, konzistence jednotlivých úrovní nadpisů, zarovnání textu, kvalita a přehlednost tabulek, grafů a dalších příloh, vyskytují-li se): 5 b

Max bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
-------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Práce je po formální stránce velmi pečlivě zpracovaná, včetně zapojení obrazových materiálů.

² Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.1.b (Obsahová konzistence práce).

2. Odborná obsahová stránka: Celkem 55 b

I. Obsahová kvalita použitých zdrojů: Celkem 15 b

a) Relevance a úplnost zdrojů³.

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 8
---------------	-------------------

b) Přesnost doslovných citací a výstižnost parafrází.

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Seznam literatury je na poměry bakalářské práce rozhodně dostačující, spíše přesahuje obvyklá očekávání. Všechny položky citované literatury jsou relevantní a kvalitní. Bylo by snad možné poukázat na absenci knihy Emilia Jamroziak, *The Cistercian Order in Medieval Europe, 1090-1500*, London: Routledge 2013.

Dále by bylo možné poukázat na některé důležité studie k dílčím tématům, které v práci chybí. Např. k tématu zákazu přijímání oblatů do cisterciáckých klášterů, který autorka zmiňuje, by bylo vhodné citovat tento krátký, ale důležitý článek: Greg Peters, „Offering Sons to God in the Monastery: Child Oblation, Monastic Benevolence, and the Cistercian Order in the Middle Ages“, *Cistercian Studies Quarterly* 38/3 (2003), 285-295. Časopis *Cistercian Studies Quarterly* lze obecně doporučit autorce k pozornost v dalším studiu.

K otázce vztahů cisterciáckých klášterů ke šlechtě a světské moci obecně vyšla čerstvě kapitola v knize, která je doplněnou esejí původně publikovanou v roce 1991: Isabel Alfonso - Peter Coss, „On Cistercians and Feudalism“, in: Julio E. Monge – Alvaro C. Castro – Cristina J. Pérez-Alfaro (eds.), *Conflict, Language, and Social Practice in Medieval Societies: Selected Essays of Isabel Alfonso, with Commentaries*, Turnhout: Brepols 2024, 589-624.

K otázce cisterciácké kolonizace venkova by pak bylo možné využít příslušné kapitoly v knize Felipe Fernandez-Arnesto – James Muldoon, *Internal Colonization in Medieval Europe*, London: Routledge 2017.

K cisterciákům v českých zemích poměrně nedávno vyšel článek v dalším tematickém časopisu: David Kalhous – Anna Pumprová, „Founding narratives and chronicles of Žďár (Fons beatae Mariae virginis) and Zbraslav (Aula Regiae): An Attempt to form Cistercian identity in Czech lands?“, *Cîteaux: Commentarii Cistercienses: Revue d'histoire cistercienne* 70/3-4 (2019), 213-245.

³ Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.II.a (Odborná orientace v tématu).

Našly by se pochopitelně i další příklady. Důležité ale je, že absence této literatury práci nijak zásadně nesráží. Je navíc zřejmé, že na všechna literatura je vždy po ruce a hladce dostupná. Výše zmínění tituly uvádím jako příklady dalších studií, s nimiž může autorka pracovat v navazujícím magisterském studiu.

II. Naplnění zadání a cílů práce: Celkem 20 b

a) Naplnění zadání práce (sledování vytyčeného tématu, správné rozložení tématu do konkrétních výzkumných cílů a otázek).

Max. bodů: 10

Přiděleno bodů: 10

b) Obsahová konzistence práce (Logická vazba mezi úvodem a závěrem, obsahová vazba mezi kapitolami a dílčími kroky argumentace, validita argumentačních postupů).

Max. bodů: 10

Přiděleno bodů: 10

Slovní zdůvodnění

Práce velmi dobře postupuje od obecné charakteristiky cisterciáckého řádu a jeho proměn ve 12.-13. století ke specifickým etablování řádu v českých zemích, které se v některých bodech lišilo oproti analogickým procesům na západ (i na jih: Horní a Dolní Rakousy) od Čech. Autorka správně poukazuje například na poměrně specifický ráz kolonizace venkova. Práce pak logicky kulminuje v rozboru Vyšebrodského cyklu jako vizuálního díla.

II. Výzkumná úroveň práce: Celkem 20 b

a) Odborná orientace v tématu (Prokázaná hloubka znalostí a přehledu ve zkoumaném tématu po stránce faktografie i chápání souvislostí).

Max. bodů: 15

Přiděleno bodů: 15

b) Formulace vlastních závěrů (schopnost předložit relevantní závěry nad rámec kompilace tvrzení převzatých z literatury⁴).

Max. bodů: 5

Přiděleno bodů: 3

⁴ Nevyžadují se nutně originální závěry, které ještě nikdy nikdo nepředložil. Předmětem hodnocení je schopnost samostatné analýzy a syntézy načerpaných znalostí.

Slovní zdůvodnění

Autorka prokázala velmi dobrou orientaci v často dost spleťtém světě vrcholně středověké církevní správy a jejích vztahům k různým druhům světské moci. Zároveň dokázala správně identifikovat hlavní osy proměn cisterciáckého řádu ve 12.-13. století (vztah k vlastnictví majetku; „politizace“, či „akademizace“ spojená se založení Bernardinské koleje). Zároveň dokázala tyto celoevropské procesy dobře vztáhnout vůči českému, a specificky jihočeskému kontextu. Prokázala výborné chápání souvislostí mezi zbožností a duchovními ideály a praktickými otázkami fungování středověkých institucí. Za významné plus považuji i exkurz k analýze vizuálního materiálu: Vyšebrodského cyklu.

Na základě tohoto porozumění autorka formuluje některé závěry nepřevzaté nebo jen částečně převzaté z literatury, například úvahy o původu legendy o založení Vyšebrodského kláštera nebo některé další postřehy k etablování cisterciáků na rožmberském panství. Jedná se spíše o dílčí průběžné postřehy a poznámky než o souvislé teze, to je ale v rámci bakalářské práce zcela v pořádku. Autorka správně zvážila, co je možné na základě načtených pramenů a literatury tvrdit, a vyvarovala se rozmáchlých a nepodložených spekulací.

Zvláštní kategorie, za níž lze získat doplňující body nad rámec základní škály:

Přínos a perspektivnost práce: max. 10 b

Práce formuluje originální vědecké závěry, které se od bakalářské práce běžně neočekávají, a které jsou využitelné v dalším bádání.

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 3
---------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Práce může sloužit jako vynikající příručka pro studenty nebo vážné zájemce z řad veřejnosti zabývající se dějinami Cisterciáckého řádu s důrazem na jejich etablování v českých zemích. V tomto ohledu považuji práci za překračující očekávání kladená na bakalářské práce: Nebál bych se ji bez problémů doporučit jako studijní materiál, například v kurzu věnovaném středověkému mnišství.

Otázky k obhajobě:

- 1) Jaké evropské události konce 12. a raného 13. století považuje autorka za zásadní pro proces zapojování cisterciáckého řádu, zejména některých jeho opatů, do vrcholně

politického dění? Nebo se autorka kloní k tomu, že šlo o pozvolný proces nastartovaný v polovině 12. století Bernardem z Clairvaux, potažmo postavami jako byl Hélinand z Froidmontu, posléze Geoffroi z Auxerre?

- 2) Předpokládá autorka souvislost (případně jakou) mezi filiacemi jihočeských cisterciáckých klášterů Vyšší Brod (mateřský klášter Wilhering) a Zlatá Koruna (mateřský klášter Heiligenkreuz) a příchody kolonistů z oblastí severního Rakouska na panství pánů z Rožmberka a z Jindřichova Hradce, k nimž nejspíš docházelo v době založení obou klášterů i následujících desetiletích? Vidí autorka vznik českých a německých „jazykových ostrovů“ v jihočeském areálu 12.-13. století jako historicky významný a případně z jakých hledisek?

Bodová škála:

Výslednou navrženou známku zvýrazněte tučně.

A **100–95**

B 94–82

C 81–67

D 66–56

E 55–50

F 49-0

Datum 8.8. 2025

Podpis hodnotitele